

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kérésére visszadási vagy megörökösítő nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A községi hitelügy központosítása.

A városok fejlődése és a közszükségletek szaporodása folytán mindinkább nehézségeket okoz a városokra háruló feladatoknak a financirozása. A közvetett és közvetlen adók ma már nem elegendők a változatos és sok költséggel járó községi kiadások és a lakosság fokozódó szükségleteinek az ellátására, a városok kénytelenek tehát a közszükségletek kiszolgáltatását községi kezelésbe venni, hogy ezen a réven előálló vállalkozói nyeregséggel fődözhesse a fejlődő városi élettel együttjáró kiadásokat.

A községi üzemek létesítése, a város-szabályozás, kisajátítás, nagy telektömbök megszerzése, csatornázás stb. feladatoknak a megoldása azonban mindenkor előzetes befektetést, tehát olyan nagy pénzösszegeket igényelnek és olyan változatos pénzügyi műveletekkel járnak, hogy a városok nem egyszer kedvezőtlen konjunktúránk között, szorult helyzetükben a legkedvezőtlenebb hitelügy-letekhez kénytelenek folyamodni. Ezen állapotok arra kényszerítik a városokat, hogy hitelügyek ellátására külön szervezetet létesítsenek.

Nálunk Magyarországon csak nagyon nehezen halad előre ez a kérdés. Németországban azonban számos községi takarékpénztár és bank működik, annyira, hogy az utóbbi időben nagyon komolyan hozzáfogtak már az egész községi hitelügy szervezéséhez és központosításához.

Ezen akcióra az a körülmény kényszeríti a városokat, hogy a községi pénzügyintézetek a nagy magánbankok versenyével szemben meglehetősen elszigetelve állanak és nem egyszer nagy nehézségekkel kell megküzdniök, feladatukat tehát nagyon gyakran hiányosan képesek csak teljesíteni. Erről a kérdéstről irt tanulmányában dr. Zadow a községi pénzügyek javítására irányuló törekvéseket két csoportba sorozza, melyek mindegyike községi hitelt egységessé tenni és a községek hitelforrásait szervezni kívánja.

Az egyik csoport a cél elérésére egy központi községi bankot akar létesíteni, a másik pedig, miután keresztülvihetetlennek tartja, hogy a községek a maguk összességében, mint »pénzügyintézet« léphessenek föl, az önszervezés ezen módjával szemben továbbra is a jelzálogintézeteket és bankokat kívánja igénybe venni, csupán egy hitelszerző központot akar létesíteni a pénzügyi műveletek intézésére.

Az utolsó esztendő gyakorlati alkotásiainak tekinthetjük a Düsseldorfban székelő hitelszerző központot, mely 1909. október 4-én Kassalban létesült. Ezen

központhoz a 80 ezernél több lakóval bíró városok csatlakozhatnak és tényleg Chemnitz, Königsberg és Vilmersdorf kivételével a figyelembe jövő városok a kötelekbe be is léptek. Amennyiben a csatlakozott városok pénzfőlöslégüket elhelyezni, vagy szükségletüket fődözni akarják, a feltételek közlése mellett bejelentik ezt a hitelszerző központnak, melyik a hitelkereső várost, a hitelt kínáló várossal összekötésbe hozza. Főnállásának első esztendejében a hitelszerző központ összesen 26.380,000 márka rövidlejáratu ilyen kölcsönt közvetített.

Megkísérelték azonban önálló pénzügyintézetek létesítését is. A német városok kongresszusa részéről a kérdés tárgyalására kiküldött bizottság azonban 1910. október 14-én tartott ülésében a terv eljéjét javasolta, mindazonáltal már számos kisebb nagyobb város fogott hozzá önálló pénzügyintézet alapításához.

Huzella Gyula bucsuja.

A kereskedelmi és iparkamara teljes ülése.

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara elmúlt öt évi ciklusának tagjai tegnap délután tartották utolsó rendes teljes ülésüket. A jelenvolt tagok megragadták az alkalmat, hogy Huzella Gyula kir. keresk. tanácsos, elnököt, aki az utóbbi tíz évben annyi ügyszeretettel, ügybuzgalommal vezette a kamara ügyeit, meleg ovációkban részesítsék.

Huzella Gyula meleg bucsuszavai után egymás után emelkedtek szólásra úgy a kereskedők, mint az iparos osztályból s igen szívélyes, hálás szavakban vettek bucsut a volt elnöktől. Igen kedves, megkapóan szép jelenet volt a tisztelet és szeretet spontán megnyilatkozása.

A teljes ülésen Huzella Gyula elnököt; a kereskedő beltagok közül alig néhányan voltak jelen, de szokatlanul nagy számmal jelentek meg a vidékről a kamara kültagjai.

Az elnöki jelentés a többi között megemlékezik Bertsey György elhunytáról is.

Bertsey emlékezete.

Schvarcz Antal a legnagyobb elismerés hangján emlékezett meg Bertsey György érdemeiről, amelyet az iparosság érdekében oly önzetlenül, aki elfedhetlen nyomokat hagyott a nagyváradai iparosság ügyeinek felkarolásában. Valóban csodálattal látta azt a nagy buzgalmat, munkásságot, amelyet az iparosság javára Bertsey kifejtett. Indítványozza, hogy Bertsey György emlékét és érdemeit a kamara jegyzőkönyvében örökítse meg, hogy lássa a jövő nemzedék, miszerint volt egy olyan barátja az iparosságnak, aki egész munkáját meleg szeretettel az iparosságnak szentelte s olyan iparos menházat létesített, amelynek párja nincs az országban. (Helyesítés.)

Az indítványt egyhangulag elfogadták.

Ezután úgy az elnöki közléseket, mint a titkári és pénztárnoki jelentéseket tudomásul vették.

A jelentések kapcsán azonban felszólt Stagl Kálmán beltag, aki résztvett a nagyváradai cipész ipari szaktanfolyamon a kamara képviselőjében, jelentést tett kiküldetéséről. Megnehezíti az ilyen tanfolyamok látogatását az, hogy délután tartják, amikor a szegény iparosnak kenyeret kell keresni. Indítványozza, hogy írjon fel a kamara s kérje a tanfolyamok idejének az esti órákra leendő kitűzését.

Salamon Benedek még azzal toldja meg az indítványt, hogy a tanfolyamon résztvevőknek segélyt adjon a miniszter.

Elfogadták mindkét indítványt dr. Sarkadi Lajos titkár azon pótlásával, hogy a feliratot pártolás céljából az összes kamaráknak megküldik.

Felsőipariskola Nagyváradon.

Orvendetes tudomásul vették a kereskedelemügyi miniszternek Nagyvárad városához intézett s másolatban a kamarához is megküldött azon leiratát, amely szerint az iparoktatási hálózat kiépítésénél figyelemmel lesz Nagyvárad város érdekeire is s egy felsőipariskola létesítése céljából tárgyalásokat kezd s ecéből szakkozegét kiküldte Nagyváradra. Egyben megbizta a teljes ülés az elnökséget, hogy a leérkező miniszteri szakközegét eljárásában támogassa s figyelmét hívja fel, hogy már néhai Baross miniszter is elvileg megígérte Nagyváradon egy felsőipariskola felállítását.

Tudomásul vette a teljes ülés a kereskedelemügyi miniszternek az 5 százalékos illetékkücs alapján megállapított 1912 évi költségvetést, valamint a fogalmazói állás rendszeresítését jóváhagyó leiratot.

A piaci helypénz.

A kereskedelmi miniszter véleményét kér a kamarától Nagyvárad város törvényhatóságának azon határozatára, amelylyel a piaci helypénz fizetése alól nemcsak a helyi iparosok, hanem a helyi kiskereskedők is felmentettek.

Ezen átratot úgy a kereskedő, mint az iparososztály tárgyalta s ellentétes álláspontot toglalt el a két osztály. A kereskedők ugyanis a városi közgyűlés határozatához képest a kiskereskedők felmentését véleményezik, míg az iparososztály ellenzi a kiskereskedők felmentését a piaci helypénz fizetése alól.

Salamon Benedek egyenlőséget kíván az iparos és kereskedők között s ajánlja a kereskedelmi osztály javaslatának elfogadását.

Stagl Kálmán erősen kikelt a kereskedőknek nem is nevezhető ponyván áralók ellen, akik rongy külföldi áruval rontják a piacon áraló iparosokat.

Schvarcz Antal szintén a szegény kiskereskedők érdekében szól. Az igazság, hogy vagy mindenki fizessen helypénzt, vagy senki sem. Küldjenek ki egy bizottságot, aki a helyszínén tanulmányozza a kérdést.

Dr. Sarkadi Lajos helyesli a bizottság kiküldését.

Czeplédy Jenő azt hiszi, hogy meglesznek elégedve, ha a régi összeget fizettetik velük. Az iparosok jobban megvannak terhelve.

Huzella Gyula elnök tartott ezután érdekes beszédet. Nemcsak a pár fillér helypénzről van szó, hanem arról, hogy ha a kereskedő a gyárból beszerzett áruját vinné az iparos áruja mellé, ez szolid verseny volna, de

nem ez történik, hanem az, hogy nem szolid helyről beszerzett árukkal pakolnak ki s ez rontja a tisztességes kereskedelem hírnevét s nem szolid versenyt csinál az iparosnak. Azt kellene mindég tudni, hogy a piaci kisárus honnét szerezte be az áruját. A partiárukkal való kereskedés a megrontója tisztességes kereskedelmek. Ilyen a legtöbb piaci áru is; nem a legtisztább forrásból kerül a piacra. A kamarának pedig védeni kell a tisztességes kereskedelmet. Tudni kellene, hogy mi okból adhatja a piaci kisárus portékáját olyan olcsón. A bizottság ha kimegy, erre is terjessze ki a figyelmét.

Táray Sándor rámutat, hogy nézzék meg, mi megy végbe a nagy piacon. Ha látják azt a kereskedőt, ő is másként vélekednek. Igen sűrű a bukás, ahonnan kerül az a sok olcsó áru a piacra. A piaci kiskereskedők java része nem is nagyvárad lakos, hanem valamelyik zöldség-utcai boltból viszi ki az árut s árulja. Legfeljebb a helybeli iparigazolvánnyal bírónak lehetne kedvezményt nyújtani.

Stágl Kálmán konkrét adatokat sorol fel, hogy boltot nyitnak, piacon árulnak iparigazolvány nélkül teljesen idegenek.

Ezután az iparosztály véleményét fogadták el.

Az éves, féléves és nyári idényre szóló vasuti bérletjegyeknek és a kedvezményes menetjegy füzeteknek a vidéki nagyobb városok és környékük között legalább a szomszédos I., II., III. távolsági forgalomban leendő életbeléptetése iránt felterjesztést intéz a teljes ülés a keresk. miniszterhez.

Elhatározta a teljes ülés, hogy körlevelet intéz az ipartestületekhez és munkaadókhöz a kamara a munkabérnek a hét derekán, községekben a heti vásár előtti napon leendő eszközölése iránt. Ennek szociális jelentősége igen érezhető ott, ahol már kísérletet tettek vele.

Tudomásul vették és elfogadták a kamara 1911. évi zárszámadását. Ennek adatai szerint a kiadások főösszege 47421.12, a bevételek főösszege 60343 korona 07, s így a kezelési felesleg 12921 korona 95 fillér. — Tiszta vagyon 90638 korona 46 fillér.

A temesvári kamarának feliratát azon rendelet ellen, melylyel kizárják a postai forgalomból minden ásványolajat, kiadták az elnöki tanácsnak.

Ováció az elnöknek.

A kitűzött ügyek letárgyalása után

Huzella Gyula elnök szólalt fel. A kamarai tagok megbízatása lejárván — ugymond — megválnak az elnöki széktől s teljesen visszavonul a kamarától. Köszönetét és háláját fejezi ki mindazoknak, akikkel tíz évig együtt működött a kamara ügyei körül. Különösen az iparosok, tömegesebb megjelenésükkel lehetővé tették a teljes ülések megtartását, mint a kereskedők. Szívvel mond bucsut a kamara összes tagjainak (Eljenzés.)

Schvarcs Antal mély megilletődéssel fogadja az elnök bucsu szavait. Huzella Gyula elnök e nagy intézmény élén becses ideje nagy részét oly egyszerűen és ügybuzgalommal szentelte az ipar és kereskedelemnek, hogy meghatottság nélkül nem engedhetjük elhangzani az elnök szavait. De ez még nem utolsó szavunk, mert hiszi, hogy lesz alkalmunk fényesebb enunciacióval bucsut venni azoknak, akik továbbra is a kamarában maradnak, akik pedig nem lesznek továbbra is tagjai a kamarának, azok megőrzik szívükben a bucsu szavakat. Nem volt a kamarának egy tagja sem, aki nem szeretettel, hiven, odaadással simult volna az elnök személyéhez s ne emlékeznék kellemesen vissza az ő működésére. Ő, aki az elnökkel együtt mintegy 40 éves kereskedő,

mindég szeretettel emlékezik meg működéséről. Isten áldása kísérje Huzella Gyulát. (Eljenzés.)

Táray Sándor engedelmet kér, hogy ő is elbucsuozzon az elnöktől, aki habár rövid időre, elhagyja az elnöki széket, de reméli, hogy nemsokára újból üdvözölhetik a kamarában. El sem tudják képzelni a kamarát Huzella nélkül, akinek egyetlen szavára a kamarában minden vihar elmúlt. Tartsa meg a kamarát jóemlékében s Isten éltesse. (Altalános eljenzés.)

Huzella Gyula köszöni a szép szavakat. Igyekezett mindig, hogy a kamara a tisztesség, az igazság útját megtartsa. Ha eredményt ért el, ezt a tagok támogatásának köszöni. Most, hogy távozik, jólesik a rokonszenv spontán megnyilatkozása. Ez esik lelkének a legjobban. Kívánja, hogy a kamara működését szerencse kísérje.

Sztarill Ferenc alelnök szólott még. Akik a közpályán működnek, azokat lehet kritizálni. Rövid ideig volt szerencsése Huzella elnökkel együtt működni s azt látta, hogy legjobb tudásával, becsülettel vezette a kamara ügyeit. Ő is úgy vesz bucsut tőle, hogy nem sokára visszatér a kamarába.

Hosszas eljenzés kísérte Sztarill Ferenc beszédét s a jelen volt tagok meleg ovációval vették körül a távozó elnököt.

Élet a jogakadémiai kongregációban.

Csendben, minden feltűnés nélkül, de annál nagyobb eredményvel végzi munkáját, ideálisan szép hivatását a nagyvárad jogászok kongregációja. A krisztusi igazságok szerint való igazi élet, a krisztusi lobogóhoz való lelkes, bátor csatlakozás eszméje nem maradt hidegen a jogakadémia katolikus, komoly, gondolkodó ifjúsága előtt, kezdtek megérezni az idők lehelletét és ma Szilágyi Dózsa lelkes, buzgó, apostoli vezetése mellett mind többeket és többeket kapcsol magához a kongregáció meleg otthona. A rendes ülések lelkes művelő munkájának keretéből magasan kiemelkedett a tegnapi heti gyűlés.

A kongregáció vendégül látta a jogakadémia két kiváló népszerű tanárát, dr Kiss Gézát és dr Bochkor Mihályt. Szilágyi Dózsa lelkes, meleg, bensőséges szavakkal üdvözölte a két professzort, akik megjelenésükkel is bebizonyították, hogy nem csak egyetértenek azokkal az eszmékkel, melyekért a kongregáció küzd, munkálkodik, erkölcsi erőt, sulyt támogatást adnak kongregációnknak. Ezt a nagy erkölcsi támogatást kérte a kongregáció számára a jövőben is. Dr Kiss Géza a maga és tanártársa nevében megköszönve az üdvözlést kijelenti, hogy örömmel jött ide, ahol az önlelkes művelés komoly szép munkája folyik.

A krisztusi ethika bázisa mellett az energia, akarat nevelésére a komoly munkára és a testi energia tisztán megőrzésére és egészséges erős kifejtésére buzdította az ifjakat. A jelen volt jogakadémiai ifjak megjelent tanárait lelkesen megjelenezték és élénk figyelemmel hallgatták dr Kiss Géza magvas, mély igazságokat tartalmazó, őszinte közvetlenséggel előadott szavait.

A kongregáció tegnapi gyűlése a legbiztosabb jel arra, hogy a jogászok körében egyre szebb, nemesebb, ideálisabb élet van kialakulóban.

Biharmegye közgyűlése.

Bizalom a kormánynak.

Biharmegye törvényhatósága tegnap tartotta meg az évi első közgyűlését. A tárgysorozaton a közismert aradi átíraton kívül más érdekesebb ügy egyáltalán nem szerepelt. A szürke tárgysorozat alaposan meglátszott a megjelentek sorain. A központi tisztviselőknél alig volt egy néhány buzgóbb törvényhatósági tag jelen. Felszólalás, nagyobb szabású vita egyáltalán nem volt. Az állandó választmány javaslata dominált mindenben.

Az ülésen dr Fráter Barnabás alispán, mint főispán elnökölt. Az ülés első tárgya volt az alispán időszaki jelentése, melyből kimagasló rész volt a kivándorlásra vonatkozó dolog. Sajnos, a jelentés szerint a vármegyéből egyre többen vándorolnak ki, dacára a kivándorlási törvény megszigorításának.

A számonkérőszék jelentéséből az árvaszékre vonatkozó rész volt a legmeglepőbb, amennyiben a jelentés szerint az árvaszéknél a rengeteg beérkezett ügydarab dacára sem volt restancia. A jelentést örvendetesen vette tudomásul a közgyűlés.

Az igazoló-választmány jelentését, mely szerint dr Krüger Aladár, Földes Béla és Balogh Kálmán megválasztását igazoltnak tekintik, szintén tudomásul vették. A közgyűlés egyidejűleg intézkedett, hogy az Élesden megüresedett egy bizottsági hely betöltése április 20 án választás útján eszközöltessék. A választás vezetésével Kocsis Bélát bízta meg a törvényhatóság.

A miniszteri leiratoknál Beöthy László kereskedelmi miniszternek a vármegye üdvözlő feliratára küldött köszönetét örömmel vették tudomásul. A debrecen-nagyvárad helyi érdekű vasut részvényvásárlási ügyében az állandó választmány javaslatát fogadták el, illetve mint annak idején megirtuk, az alispánt a per megindítására utasította a törvényhatóság.

Arad város törvényhatóságának átíratát Hédeváry Károly miniszterelnök üdvözlése tárgyában elfogadták. Ennél a pontnál Telegdy József országgyűlési képviselő szólalt fel, aki a munkapártinak előző napon tartott ülésében előterjesztett határozati javaslatot a törvényhatóság elé terjesztette s indítványozta, hogy ne csupán az aradi átíratot fogadja el a törvényhatóság, hanem önállóan üdvözölje a kormány minden tagját s egyidejűleg tiltakozék az osztrák részről történt beavatkozás ellen. A határozati javaslatot nagy lelkesedéssel egyhangulag fogadták el.

A kezelő és segédkező személyzet drágasági pótlékát tárgyalták ezután. A törvényhatóság belátja a kérvény alaposágát, azonban fedezet hiányában azt nem teljesítheti, hanem utasítja az alispánt, hogy a közszükségleti alap költségvetésének leérkezése után, ha az alapban fedezet mutatkozik, úgy tegyen előterjesztést a pótlék megadása iránt.

Ezután még két említésre méltó dolgot tárgyaltak, az urszádi bíró és a biharkabai közgyűlés választása ellen beadott felebbezéseket. A törvényhatóság alaposnak találta a felebbezésben felhozott indokokat és a két választást megsemmisítette.

Az ülés első napja ezzel véget ért s ma folytatják a még hátralévő ügyek tárgyalását.

Hatósági tejközpont Nagyváradon.

A tanács határozata.

Az élelmiszerek közül a tejet hamisítják leggyakrabban, pedig ez a legfontosabb és legszükségesebb tápszer, amely főleg a gyermekek táplálásánál nélkülözhetetlen s így ennek hamisítása a legveszélyesebb is, mert növeli a gyermekhalandóságot. Eppen ez okból külföldön már igen elterjedt, hogy a tejjel való ellátást a hatóság veszi a kezébe.

Nagyvárad város lakás és élelmezési szakbizottságából indult ki a javaslat, hogy Nagyvárad városa is vegye kezébe a tejjel való ellátást. A városi tanács a kérdés tanulmányozására Temesvárra kiküldte Gerő Armin főkapitányt és dr. Mayer László tisztii főorvost, hogy az ottani, kitűnően bevált hatósági tejjelátást tanulmányozzák.

A kiküldöttek tanulságos jelentését temesvári tapasztalataikról közölték.

A kérdéssel tegnap foglalkozott Nagyvárad város tanácsa.

Gerő Armin főkapitány mint előadó részletesen, egyszerűen ismertette a kérdést s javasolta, hogy Nagyvárad városa is teljesítse e tekintetben kötelességét s állítsa fel a hatósági tejközpontot.

A meggyőző, alapos előterjesztésnek meglett az eredménye, amennyiben a városi tanács a következő határozatot hozta:

A tanács az előterjesztést elfogadja és elhatározza, hogy a legközelebbi közgyűlésnek indokolt javaslatot tesz az iránt, hogy elvben mondja ki a közgyűlés, hogy városunk lakosságának tejjel való ellátása érdekében a temesvári mintára egy városi tejközpontnak mielőbbi létesítését szociális és közegészségügyi szempontból célszerűnek és kívánatosnak tartja s a végből a megfelelő terv és költségvetés kidolgozásával és lehetőleg már a májusi közgyűlés elé terjesztendő végleges javaslatával a tanácsot megbizná.

Mint hogy a berendezés és üzemvitel módzatának helyes és okos megállapítása érdekében nagyon fontosnak és szükségesnek mutatkozik, hogy ezen alapvető munkálatok egy, a tejkészítésben szakszerűen képzett egyén utmutatásai alapján készítenessék elő, ez okból a tanács azt is javasolja a közgyűlésnek, hogy egyidejűleg hatalmazza föl a közgyűlés a városi tanácsot, hogy egy szakképzett tejmestert ideiglenesen már most fogadhasson föl.

Egyben felhívja a tanács a főkapitányt, gazd. tanácsnokot és főmérnököt, hogy a tejközpont céljaira alkalmas területet szemeljenek ki és úgy az építési és berendezési, valamint az üzemviteli tervezeteket és költségvetéseket részletesen kidolgozva, ezeket véleményes jelentéssel ide még oly időben terjesszék be, hogy ezek alapján már a májusi közgyűlésnek érdemleges javaslatot tehesse a város tanácsa.

Héderváry a király előtt.

Bécs, március 20.

(Saját tudósítónktól.) Az uralkodó szombat este fogadja kihallgatáson Héderváryt. A kihallgatásból politikai körökben nagy dolgokat remélnek.

Szivák Imre agyonlőtte magát.

Szivák Imre országgyűlési képviselő, a budapesti ügyvédi kamara elnöke tegnap reggel a budapest—bécsi gyorsvonaton Trauttmansdorff állomásnál agyonlőtte magát. A vonat személyzete az öngyilkosságot csak Götzendorf állomásnál vette észre, amikor azonban az első osztályú fülkét kinyitották, már csak a beállott halált konstataálták. Atkuttatták az öngyilkos zsebeit s a megtalált névjegyekből megállapították, hogy az öngyilkos Szivák Imre, országgyűlési képviselő.

Szivák Imre a liberális áramlatnak volt egyik exponált képviselője. Mint ügyvéd és mint szabadkőművest választotta meg a többségében zsidó budapesti ügyvédség is kamarai elnöknek. Emlékeztet az a támadása, melyet a budapesti patronázs kongresszuson a vallásos patronázsok ellen intézett, amely támadását azonban fényes sikerrel visszaverték. Irt egy könyvet is a képviselőválasztásról. Legutóbb Komárom képviselője volt.

Az öngyilkosság okául kettőt emlegetnek: betegségét és a Törlesztési Banknál őt ért kelemetlenségeket.

Szivák Imre elnöke volt a Törlesztési Bank Részvénytársaságnak, ahol vagyonának jelentékeny részével volt érdekelve. A banknak nagy deficitje van és állítólag az ügykezelés körül évek hosszú sora óta a legnagyobb mértékű szabálytalanságok és inkorrektiségek történtek. Azt a veszteséget, ami a bankot e szabálytalanságokból kifolyólag érték 2 és fél 3 millió koronára becsülik.

Az öngyilkosság mindenütt érthető szenzációt keltett.

UJDONSÁGOK.

RIMLER KÁROLY.

Voltaképpen jubilálni kellene, ünnepelni kellene hangosan. Rimler Károly, Nagyvárad város polgármestere betöltötte polgármesterségének tizedik esztendejét s a mikor sokkal jelentéktelenebb eseményeket megjubilálunk, szinte szokatlan, hogy Nagyvárad város közönsége ezen az évfordulón csendben haladjon át.

Nagyvárad város történetében új korszakot nyitott ez a tíz év, melyre most egy pillanattal megállva, önkéntelenül visszatekintünk.

Ez a tíz év bizonyította be, hogy Nagyvárad nemcsak a régi múltban volt Magyarország egyik legszebb, legfontosabb városa, de van ereje, szorgalma, pezsgő lelkesedése ahhoz, hogy a jövőben is izza legyen.

Ez a tíz év hozta meg Nagyváradnak a villamvilágítást, a villamos vasutat, a vízmű kibővítését, az új városházát, a csatornázást, az új gyalog hidat, az utcák egy részének modern burkolását, szóval egy egész sorozatot a modern alkotásoknak. Mindeniken ott a vezérnek, Rimler Károlynak széles látókörre valló, erélyes és céltudatos irányítása.

Büszkének lehetünk arra, hogy Nagyvárad ma egyike a legerősebben fejlődő magyar vá-

rosoknak; de büszkének kell lennünk Rimler Károlyra is, aki a fejlődés één állva, azt irányítja, vezeti lankadhatlan buzgósággal, szülővárossa iránti rajongó szeretettel.

Ahogy a tíz év bezárult, új, még szebb jövő tárul föl. A Pece és a Páris-patak beboltozása, a harmadik vasút, a villamos vasut fejlesztése, a Körös-partk felszabadítása és rendezése, az utcaburkolás továbbfejlesztése, a kulturapajota: mind részben félig már kész, részben teljesen előkészített alkotások, melyeknek megvalósítása még közelebb fogja hozni Nagyváradot a modern város ideális fogalmához. Mindezekben ott van Kimler Károly alkotó szelleme, előrelátó bölcsesége, kitartó erélye.

Betegágában érte meg Rimler Károly az évforduló napját — de kívülről az egész város szeretete fokozott mértékben keresi fel őt ez alkalommal s szívből óhajtja, hogy amit annyi nemes buzgalommal kezdett tíz évvel ezelőtt: e nagyra hivatott város vezetését folytassa tovább is még szebb sikerekkel.

* **Személyi hír.** Dr. Lányi József tini püspök tegnap Lekérről hazaérkezett Nagyváradra.

* **A Katholikus Kör köznevelődési estélye.** Fényes sikerek során jut el a Katholikus Kör immár az ötödik köznevelődési estélyhez. Ez az estély érdekes és magas színvonalon álló programjával a legszebb sikerűnek ígérkezik. Részletes műsora a következő:

1. A kultürember tizparancsolata; előadás, tartja: *Smetka* L. Ödön főgimnáziumi igazgató.

2. Padersky Menuette, Perlasson Crescendo, Schubert: Moment musical, zongorán előadja: *Bulyovszky* Erzsike.

3. Az apák és fiuk a XX. században; előadás, tartja dr. Kovács S. Jenő felső keresk. iskolai igazgató.

Az estélyt holnap, pénteken a főgimnázium dísztermében tartják meg; kezdete este fél 6 órakor.

* **Mozgalom Lovassy László arcképe ügyében.** Hazafias mozgalom indult meg Nagyszalontán. Nagyszalontának két nagy fia van: *Arany* János és *Lovassy* László. Az egyikért már rég l-rotta kegyeletét a város, de a másikért még most sem egészen. *Lovassy* Lászlót eddig teljesen elfeledték. Most azonban mégis akadt két hazafiu *Költő* Kálmán és *Podkracsky* Rezső dr. Nekik köszönheti Szalontát, hogy *Lovassy* László nevét emléktábla örökíti meg. Most ismét mozgalmat indítottak azért, hogy festessék meg a *Lovassy* László arcképét és helyezték el az *Arany* muzeumban. A mozgalmat nagy tetszéssel fogadják a Szalontaiak s remélhető, hogy mielőbb meg is lesz az.

* **A premontrei rend gyásza.** *Re-pánszky* Barna prem. rendi kanonok, rozsnjai főgimnázium igazgatója f. hó 17 én hajnalban 48 éves korában hirtelen elhunyt. Temetése tegnapelőt ment végbe s azon a nagyváradai főgimnázium tanári kara képviselésében *Smetka* L. Ödön igazgató és *Fagics* Ottó vettek részt.

A legújabb

tavaszi czipő ujdonságok

MOSKOVITS

Szabott

Telefon 687

Bémertéri fióküzletében.

gyári egységáruk.

Telefon 687.

* **Népszövetségi gyűlés Békésen.** A békési népszövetség helyi igazgatósága március 17-én vasárnap gyűlést rendezett. Miután Nagy Lajos tanító udvozolta a megjelent tagokat, megköszönvén szíves megjelenésüket, felolvasást tartott az alkohol romboló hatásáról. Az alkohol nem is természetes ital, az emberek erjedésnek indítják a szőlő az éretlen, árpa és gyümölcsfák nedvét s így számtalan gomba fellépésével természetellenes ital keletkezik, amelyet isznak, pedig mérget élveznek. Már kis mértékben is inkább árt, mint használ, mértéktelen élvezete pedig halál. Az érdekes felolvasáshoz Barabás György plébános szólott. Beszélt arról a helytelen szokásról, melyet sok szülő gyakorol, midőn gyermekeiknek, sőt csecsemőknek is pálinkát adnak, hogy hallgassanak, vagy elaludjanak. Már pedig ennek az a következménye, hogy az ilyen gyermekek elbutulnak, a tanulásra képtelenek lesznek s a tanítók fáradsága hiábavaló lesz. Ha már az öregeket nehéz leszoktatni az italtól, úgy legalább a fiataloktól kell megvonni az italt, nehogy a fejlődés és zsenge kor kezdetén álló gyermeki ész megromsá. A népgyűlés befejezésül a plébános lendületes szavakkal emlékezett meg Zichy Náador nagy alakjáról, kinek emlékére a békési népszövetség is gyűjtést fog rendezni.

* **Kivándorlás.** A határvidéki rendőrség tegnap jelentette az alispánnak, hogy Biharvármegye területéről 51-en vándoroltak ki. Ez a szám bár nem oly nagy, mégis meglepő, ha tekintetbe vesszük, hogy a múlt évben összesen alig vándoroltak ki 100—150-nél többen, míg most ez az 51 kivándorlás márciusban történt.

* **A katonai beszállásolási díj felemelése.** Esztergom vármegye törvényhatósága határozati javaslatot küldött Biharvármegye törvényhatóságához a katonai beszállásolási díj felemelése tárgyában. Esztergom a fokozódó drágaságra való tekintettel indítványozza, hogy írjon fel Biharvármegye a kormányhoz, miszerint a jelenlegi beszállásolási díjat 3 szorosra emeljék fel. Az átirattal a júniusi közgyűlés foglalkozik.

* **A sertésbuzgó kibővítése.** A Biharvármegyei Gazdák Aru- és Hitelintézetének kérelmére Nagyvárad város tanácsa elhatározta, hogy az intézet mostani sertés buzgójának kibővítésére újabb 3 hold és 1451 négyszögöldnyi területet 30 évre átenged, évi 1250 korona bérért, továbbá szalámigyár és husfeldolgozó telep céljaira örökáron elad 1405 négyszögöldet, 10 koronájával ölenként. Ezen határozat ellen többen felebbestek. A belügyminiszter értesíti a várost, hogy a közgyűlés határozatát azon kikötéssel, hogy a sertés buzgóját bármikor megszüntetheti a város, ha annak szükségét látja akár közegészségi, akár más indokolt körülmény folytán, s a terület vissza megy a város tulajdonába; — továbbá, hogy 30 év múlva a szalámi gyár területe is visszaszáll a városra.

* **A nagybárádi jegyzőválasztás.** Az élesdi járás egyik legnépesebb, de legcsöndesebb községében Nagybárádon tegnap volt a jegyzőválasztás. Összesen 13 pályázó volt, a jegyzői állásra. Ezek közül a legnagyobb előnye Bányai Mihály helyettes jegyzőnek és Papp Viktor csárnoházi s. jegyzőnek volt. Már kora reggel erősen korteskedtek a Papp Viktor hívei, de a legnagyobb erőlködés mellett sem tudtak többséget nyerni. Pont 9 órakor nyitotta meg a választást Bérczy Imre élesdi tőszolgabíró,

aki 6 pályázót jelölt. Majd szavazásra került a dolog. Ezzel 11 szótöbbséggel Bányai Mihályt, az eddigi helyettesét választották meg. A pályázók között volt Mánási deési rendőrkapitány is, de még a jelölés előtt visszalépett.

* **Ha két éjjeli ór nappal találkozik.** Gulyás Péter és Nádra Demeter Illye községben vigyáztak éjjel a rendre és csendre, már t. i. az egyik az északi a másik a község déli oldalán. Nappal aludtak, éjjel pedig kerülték egymást, mert már régi haragosok voltak. Tegnap azonban találkoztak az utcán. Nádra felkapta kampós potját s alaposan megigazitotta a cimborája fejetején a kalapot, úgy hogy Gulyás eszméletlenül, véresen zuhant a földre. A vérengző akter ellen folyamatba tették az eljárást.

* **A görbedi gyilkosság.** Megirtuk tegnapi számunkban, hogy Görbed egyik utcáján meggyilkolta találtak meg Csokán Flóra legényt. A csendőrségnek sikerült a tettest Csóra Flóra ottani lakos személyében kinyomozni, aki bevallotta, hogy azért gyilkolta meg Csokán, mert szerette a feleségét s az asszony nem akart elválni. Hogy Csokán ne legyen utjában, eltette láb alól. A gyilkost letartóztatta a csendőrség és beszállította a nagyvárad kir. ügyészség fogházába.

* **Kamarai értesítések.** A győr sopron-ebenfurti vasút üzemeltetősége a f. évben szükséges 25,000 drb különböző méretű nagyságu II. rangú tölgytalpa szállításának biztosítására pályázatot hirdet. A szamosvölgyi vasút r.-t. vezérigazgatósága a f. évben szükséges különböző anyagok (faiparicikkek, üvegáruk textilipari cikkek, bőrneműek, olaj és zsírneműek, rézműves stb.) szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1912 április hó 10. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8, d. u. 2 óráig megtekinthetők. — A m. kir. dohányjövédéki központi igazgatósága az 1912 évi október 1-től 1913 szeptember hó 30 ig terjedő egy évi időtartam alatt szükséges szivarládacska lapok (falapok) szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1912 május hó 4. A pályázati ajánlatok a m. kir. dohányjövédéki központi igazgatóságához (Budapest II. Iskola-u. 13. sz.) küldendők be. Nagyvárad, 1912 március hó 18. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula kir. keresk. tan. elnök, dr Sarkadi Lajos titkár.

* **Tavaszi.** Az elmúlt éjjelkor kezdődött a csillagászati tavasz. A Nap a Kos jegyébe lépett s az égi egyenlítőbe érkezett. Az éjjel és nappal hossza egyenlő. Ha valaki ma a Nap járását az égboltozaton megfigyeli, megállapíthatja azon hely égi egyenlítőjét. A Nap ma oly magasan delel a horizonttól, mint ahány fok az illető hely földrajzi szélessége. Váradon például 47° kerekben. Mától kezdve a nappali izek hosszabbak, az éjjeliek rövidebbek lesznek egészen június 21-ig, a nyár kezdetéig, vagyis a nappal hosszabb, az éjjel rövidebb lesz. A déli félgömbön a mérsékelt égöv alatt most kezdődik az ős. Az északi sarkvidéken a Nap megjelenik — bár rövid időre — a horizonton. Egyszóval a mai nappal nagy változás történt a természetben. A gólya és fecske azonban nem sokat ad a csillagászok számítására, mert csak akkor érkeznek meg, amikor eledelük is van. Hogy is mondja a népdal: »Jön a daru, meg a gólya, mire kivírt a róna« . . .

* **A kedélyes tolvaj** Kellemetlen meglepetés érte tegnap reggel Csathó Jánosné magyarcsékei asszonyt. Még tegnapelőtt elment hazuról Távollétét Mikula János, aki Rosenfeld Ignác pékőnél mint hetes van alkalmazva, arra használta fel, hogy betörjön lakásába. Befeszítette az ablakot és bemászott azon s pénz

után nézett. Mindent összeforgatott már, amikor reáakadt Csathóné szekrényében a pénzre, amely egy zacskóban volt. Mikula kivett a pénzből pár koronát s egy cédulát tett a helyére. Csathóné amint hazajött tegnap, azonnal kereste pénzét, de nem találta. Most már remélten kutatott utána, amikor megtalálta a zacskót egy másik szoba küszöbén egy seprűvel letakarva. Csathóné a tolvaj fiút feljelentette a csendőrségen. A fiu beismerte tettét. Letartóztatták.

* **Ahol már a bakter sikkaszt.** Ez a nem mindennapi eset Tulkán történt meg. Mogorván György esküdt és a bakter elmentek a faluba, hogy büntetés pénzt szedjenek be. Be is szedtek 13 korona 20 fillért. A pénzt a bakter »ur« őrizte. Beleunván a sok járkálásba a begyűlt büntetéspénzzel bementek a Krammer Mór kocsmájába, ahol elitták azt. A bakter és az esküdt urakat hivatalos pénzek el-sikkasztásáért feljelentették az ügyészségen.

* **Uj postaügynökség.** Biharvármegye Biharlonka községében 1912 április 1 én postai ügynökség lép életbe, mely bárhova szóló levélpostai küldemények, továbbá csak a bel-földre, Ausztria, Bosznia-Hercegovinába és Németországba szóló pénz- és csomagküldemények felvételét, továbbításával, leadásával és utalvány, nemkülönböztetve postatakarékpénztári üzletek közvetítésével lesz megbízva. A posta-ügynökség kézbesítési köre: Biharlonka, Berhény, Határ, Susd és Szerbesd községekre terjed ki.

* **A m. kir. állami magvizsgáló** állomás hivatalnokai, kik jelenleg szemlét tartanak a vidéken, hogy megtudják, kik árusítanak arankás heremagvakat, tegnap sürgős utasítást kaptak, hogy a legszigorúbban ügyeljenek, miszerint az országba került silány, kevert csiraképtelen répamagot ne hozzanak a kereskedők esetleg forgalomban. A mi kereskedőink is saját és a köz érdekében cselekednének, ha csakis legelső-rangú cégnél szerzik be a répamagvakat, amennyiben nem az olcsó ár nyújt biztosítékot a mag megbizhatóságára nézve, hanem annak fajazonosságát és jó csiraképességet adja meg az igazi értékét. Ezért a gazdaközöniséget is figyelmeztetjük, hogy csakis ott fedezze répamag szükségletét, ahol teljesen megbízható magvakat árusítanak.

* **Lóköttők a megyében.** Tenkéről jelentik: folyó hó 14-án éjjel Zurka János székelyleleki lakos istállójából egy 6 éves fekete lovat és egy 13 éves fekete lovat, összesen 600 korona értékben, ismeretlen tettes ellopott. A lóköttéssel két oláh cigány van gyanúsítva, akik aznap reggeltől estig Zsurka János háza előtt ólálkodtak. A rabló csigányok állítólag Nagyvárad-felé vették útjukat. A rendőrség széleskörű nyomozást indított.

* Csak MAUTHNER-féle magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vevők kárára lehetséges.

* **Modern uri fodrászat,** manicűr, pedicűr, villanyos »arcmassage« és olvasóterem. Nagy Sándor-u. 4. MARTON JOZSEF. Telefon sz. 775.

Párisi modellek megérkeztek
Rosenzweig Róza

elsőrangú mellfűző gyárába

Szalárdi-utca 9.

Megtekinthetők vásárlási kényszer nélkül.

* **Vérszegénység, étvágytalanság, idegesség** gyógyítására és gyenge gyermekek, valamint felnőttek, sápkóros fiatal leányok erősítésére a legkitűnőbb készítmény a **KRIEGER-féle »Tokaji China vasbor.«** Valódi 5 puttonos tokaji borból készül, nagyon kellemes ízű, hatása biztos. Kis üveg 3 K. 20 f., nagy üveg 6 K. a gyógyszertárakban. Póztán küldi utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után Krieger gyógyszerár, Budapest Kálvin-tér.

x **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a tilalmi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal irtja a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzze be szakembertől. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban kezeség mellett található **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél, **Nagyvárad, Rákóczi-ut, Moskovics palota. M. kir. lőporárúda. Telephon 269. — Tanoncz felvétetik.**

x **Husvétii tojás cukorkák** rendkívül olcsón. Színházi cukorkák, eredeti csokoládé bonbonok, finom tea kenyerek. Kakaó csaki: Aszódy-nál jó fiatalok és öregeknek, 1 negyed kiló 1 K. 40 fillér. Megai cukrász Miskolc, kávéházi, vendéglői büffé cikkei egyedüli elárúsítója. Követeljünk minden kávéházban Megai süteményt. Melyen a Megai név nincsen rajta visszautasítandó. Bohém torta megrendelhető 1 db 2 K. 10. Megai jóságá világhírű. Telefon rendelés Aszódy 635.

Rimanóczy műbutorgyár.

:-: Állandó bútorkiállítás. :-:

I. rendű tölgy és bükkfa parketta saját gyártmány.

Saját készítményű modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javítását.

Raktár és iroda: Rákóczi-ut, saját ház.

:-: TELEFON: 796. :-:

Költségvetés díjtalan.

Különleges felöltők, kosztümök, blouzek és gyermekruhák a legnagyobb választékban

Spitzer Béla

női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és francia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

ORSZÁGOS KÖZVETITŐ BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Damjanich-utca 1a sz. em.

Kieszközöl

törlesztéses és jelzálog kölcsönöket,

Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbecslés szerint GYORSAN OLCSÓ KÖLCSÖNT folyósítat.

Kiadó bolt

alkalmas helyen, férfiszabónak, masamódnak, borbélynak kiváló hely

Rosenzweig fűzőgyár Szalárdi-u. 9.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Leányvásár.

Péntek: Sárgaliliom.

Szombat: Elvált asszony.

Vasárnap délután: Virágcsata; este: Leányvásár.

Hétfő délután: Tavasz; este: Artatlan Zsuzsi.

Kedd: Györgyike a drága gyermek. (Premier.)

Szerda: Györgyike a drága gyermek.

Csütörtök: Györgyike a drága gyermek.

Leányvásár. Ma este a szezon legnagyobb sikerű és legpompásabb kiállítású operettjét a Leányvásárt játsszák a Szigligeti színházban. Jakobi invenziós finom muzsikája minél népszerűbb lesz, annál vonzóbb is s a közönség még ma is azzal a friss érdeklődéssel halgatja a páratlan sikerű darabot, mint az első előadásokon, de meg is érdemli a darab és a kiváló előadás a legszélesebb érdeklődést.

Ünnepi előadások. A jövő hét elején a kettős ünnep alkalmából vasárnap és hétfőn két előadás lesz a színházban, még pedig a legnagyobb sikerű divatos operettekől állította össze az igazgató az ünnepnapok műsorát, **Virágcsatát** adják, este pedig a szezon legkapósabb slágerét, a **Leányvásárt**. Hétfőn délután a pompás új szereposztásban telelevenített **Tavaszt**, este pedig a mulatságos **Artatlan Zsuzsit**. A két ünnepnapon tehát hangos lesz a színház, csupa kedves nagyszerű operett van műsoron.

Györgyike, drága gyermek. A jövő hét elején kedden mutatják be a Szigligeti-színházban Szomorj Dezső szenzációs új társadalmi színművét, a **Györgyike, drága gyermek** című szatíráját. A darab pompásan jellemzett alakjai, nagyszerű színészi feladatokat kínálnak a szereplőknek. A színház körül, próbákról kiszivárgó hírek szerint nagy várakozással nézhetünk az irodalmi premier elé, mert a cimpsterebben Szentgyörgyi Márta páratlanul érdekes alakítással fogja meglepni a közönséget.

TANÜGY.

Fizika és Fizikai Földrajz. Középiskolák (gimnázium és reál számú) írta: **Makay István.** Budapest. Franklin Társulat. 1911. Negyedik kiadás. Engedélyezte a vallás- és közoktatásügyi miniszter 60173—1911. szám alatt. A hivatalos bírálat kiemeli a munka kiváló tulajdonságaként a tiszta, magyaros, világos, könnyed stílust, amely a mellett igen ügyesen alkalmazkodik a tanulók értelmi fokához. Különben már maga azon tény, hogy a mű negyedik kiadást ért rövid idő alatt, mutatja, hogy nagy kelendősegek örvend s hogy a gyakorlatban jól bevált. Ajánljuk a helybeli középiskolák figyelmébe annyival is inkább, mert szerzője nagyváradai tanár és a fizikai szak és tankönyvirodalomban már eddig is eléggé ismert nevű.

IRODALOM.

Az Országos Katholikus Szövetség a katolikus egyetem kérdéséről illetőleg összegyűjtötte és kiadta Mihályfi Akos dr. egyetemi tanárnak erre vonatkozó cikkeit és előadásait. Ez utóbbiak közt szerepelnek a nagygyűlések nyilvános ülésén és közművelődési szakosztályában mondott beszédek s előterjesztett javaslatok. E gyűjtemény kellően világítja meg e kérdésnek fontosságát és jogosultságát hazánkban. A könyv kapható az Országos Katholikus Szövetségnél (IV., Ferenciek-tere 7-III. lépcső I. emelet 8) s a Szent István Társulat könyvkereskedésében (IV. Kecskeméti-u. 2. sz.) 1 koronáért.

SPORT.

A Nagyvárad Sportegylet közgyűlése. Városunk sportéletének egyik jelentékeny tényezője a N. S. E., melynek a sport fejlesztés körül nagy érdemei vannak. Március 31-én d. e. 10 órakor tartja meg évi rendes közgyűlését Rimanóczy-u. 13. sz. alatti egyetemi helyiségében. A közgyűlés tárgyai: 1. Evi jelentés. 2. Számvizsgálók jelentése (zárszámadás, mérleg.) 3. Jövő évi költségelirányzat megállapítása. 4. Művezetők díjazásának megállapítása. 5. Bérleti szerződések. 6. Választások. 7. Esetleges indítványok. **Keszthelyi Zoltán**, elnök.

TÁVIRATOK.

Héderváryt nem hívják vissza.

Budapest, márc. 20.

(Saj. tud.) A Nap szenzációs cikket közöl, mely szerint az uralkodó egyáltalán nem akar tudni Héderváry visszahívásáról. Azok, akik Héderváryt nem akarják menteni, a rezolúció körül elkövetett hibákat akarják javítani. Héderváry helyzetét megnehezíti az is, hogy Auffenberget a király nem ejti el.

Vilmos császár Bécsben.

Bécs, márc. 20.

(Saj. tud.) Vilmos német császár péntek reggel érkezik Bécsbe és este tovább folytatja utját a trónörökös látogatására.

A Kossuth lakoma.

Budapest, március 20.

(Saját tudósítónktól.) Ma este tartotta meg a Jnsth-párt és Kossuth-párt a Kossuth lakomát. A lakomán a tagok teljes számmal jelentek meg. A Kossuth-párton Palugyai, míg a Justh-párton Beck tartotta a beszédet.

A fekete sztrájk.

Lens, márc. 20.

A nemzeti bányamunkás-szövetség végrehajtó-bizottsága fölhívást bocsátott ki, amelyben felszólítja a bányásokal, hogy respektálják az angersi kongresszus határozatát és tetszölítják a denaini bányászokat, hogy a megindított mozgalmat szüntessék ne.

Tom Mann ismert munkásvezért Salfortban letartóztatták. Hír szerint letartóztatása összefüggésben áll a The Syndikalist ujság bírói üldözésével, amely legutóbb vezércikkben felszólította a katonákat hogy a sztrájkolókra ne löjjenek és az erre vonatkozó parancsot ne teljesítsék. Tom Mann elnöke a szindikalista ligának, mely az illető ujságot kiadja.

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Írta: **Schmidt Amália.** — Fordította: **N. M.**

(Folytatás)

76

— Igenis, — folytatá Constance és úgy tette magát, mintha semmit sem venne észre abból, ami a báróval történik. — En őt W... ben, Rechteren grófné házában tanultam ismerni és ő csakhamar megnyeré nemcsak becsülésemet, hanem legbensőbb barátságomat is. Eszrevettem, hogy nem boldog a grófné házában, ki igen nehéz természetű nő és mivel éppen akkor akartam Ostitzhoz menni, felajánlottam neki házamat, mint-hogy szegény Helénnek nincsenek szülői. O azonban vonult a jó Brand Louise házába, bár egészen arra van temetve, hogy a világban tündököljék. Még ama néhány hónap alatt is, melyekben W... ben a társaságban megjelent, szépsége és tebensége által mindenkit elbájolt és könnyű lett volna neki a legfényesebb házasságok egyikére lépni. Azt hiszem, — tevé hozzá mintegy magához szólva, — ezzel van összefüggésben az is, hogy házunkba jönni vonakodott.

— Hogy hogy? — kérdé feszülten a báró. — Talán tudva volt, — mondá Constance szórakozottan és látszólag egészen gondolatokba merülve, — hogy egy igen szeretetreméltó, előkelő férfinak, Ostitz egyik legjobb barátjának házassági ajánlatát el nem fogadta és valószínűleg attól félt, hogy házunknál ismét találkozni fog vele.

— Méltóságos asszony! — kérdé a báró, vagyis inkább követelvé, mert hangja minden volt, csak szeled nem és amaz igyekezet, melylyel hangját mérsékelni akarta, bizonyos erőszakos színezetet adott annak; — méltóságos asszony! lesz kegyes a kem megmondani, ki az ki ezen baiga mendemonda szerint, Halden kisasszonytól visszautasított?

Constance föltekintett, hogy ijedtnék fogja magát mutatni, ha a báró, hasonló, általa különben igen óhajtott, kérdést fogna hozzá intézni.

De nem kellett színelni; mert a báró nyers modora valóban megijesztette, nem ugyan magáért, hanem mert e hang az illem szabályaival nagy ellentétben volt.

— Ezer bocsánatot kérek, báró ur! — hebegé Constance és még ijedtebbnek mutatá magát, mint amilyen valóban volt; — félek, hogy önt akaratlanul megbántottam. De tárgyam annyira elfoglalt, hogy egy pillanatra feledém, mennyire van ön, hogy ugymondjam, személyese is érdekelve e dologban.

— Hogy hogy méltóságos asszony! hogyan érti ezt kegyed? — kérdé Bruchland és arca sötétpiros lett, lélekzete kisebbszerű libegéshez hasonlított.

— Nagyon sajnálom, hogy elég vigyázatlan voltam, — mondá Constance, — oly hirt éríteni, mely, amint látom, igen kínos érzelmeket kelt önben. A dolog, igaz, hogy kellemetlen volt fia urára nézve; de az ő fényes körülményei közt és szép utazásának szórakozásaiban, most már rég elfelejtette a kosarat, melyet az én szegény Helénemől kapott.

— Hogyan? — riad fel az öreg ur, — elég szemtelen volt-e ő azt állítani, hogy tiannak kosarat adott?

— Báró ur! — felelt Constance nagy mértékben sértődött arckifejezéssel, — Halden kisasszony sokkal méltányosabb, hogyszem valaha említene e dolgot; ellenkezőleg, ama nyilatkozatok melyeket ön fia urának szájából magam hallottam, jogosítottak engem a föltevésre, hogy Helén őt visszautasította.

— Az ostoba fiu! — mormogá a báró. Hogyan tudja magát így elárulni! Legalább hozzátehetné volna, hogy én birtam a leányt ezen cselekedetre. O nagyon is szívesen elfogadta volna fiam kezét, ha én meg nem tagadom beleegyezésemet.

— Ön? báró ur! — kérdé Constance és oly félenk csodálkozással nézett az öreg urra, mintha józan eszén kezdne kételkedni.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabonatőzsdén tegnap kényszer eladásokra nagyon lanyha volt az irányzat. Készárú 10 fillérrel olcsóbb.

Határidők zárllata:

Aprilisi buza	— — — —	11:38
Októberi buza	— — — —	10:70
Aprilisi rozs	— — — —	9:69
Októberi rozs	— — — —	8:70
Áprilisi zab	— — — —	9:80
Októberi zab	— — — —	8:30
Májusi tengeri	— — — —	8:69
Juliusi tengeri	— — — —	8:65

Budapesti értéktőzsdé

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	854.—
Osztrák hitelrészvény	— —	649.50
Jelzálogbank	— —	486.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	546.—
Közuti vasut	— —	783.50
Osztrák államvasut részvény	— —	737.—
Salgótarjáni kőszén	— —	721.—
Városi vasut	— —	426.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Épület- és díszmű bádogos.

Fürdőszobák berendezésére legdiszesebb és legcélseztübb kivitelben a modern technika legelőkeltebb rendszere szerint, valamint vízvezetékek elkészítésére legmelegebben ajánljuk

DENGELEGI ÁRMIN

BÁDOGOS,

vízvezeték-szerelő és fürdőszoba berendező céget, Nagyváradon, Kolozsvári-utca 44. sz. alatt, amely elsőrangú, legtartósabb anyaggal dolgozik és lelkiismeretes munkát szállít.

ELVÁLLAL minden e szakmába vágó munkákat, épületek fedését, kerti és egyéb locsoló csapok készítését. Igen jutányos áron a közönség teljes megelégedésére.

Halló!

Halló!

A nagyérdemű közönség szives figyelmét felhívom, bádogos és vízvezeték szerelő műhelyem megtekintésére. **KÖLTSÉGVETÉS DIJTALAN.**

Szives pártfogást kér

Kóródy István,

bádogos és vízvezeték szerelő.
Kórház-u. 3. vagy Páris-u. 30.

Kossuth Lajos-utca 4. sz. alatt egy modern 3 szobás emeleti lakás, szükséges mellékhelyiségekkel

május 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Telefon 1153.

Interurbán

Telefon 1153.

Hölgyek figyelmébe!!!

Igen kedvelt

Zsigmond-fűző

remek, kipróbált és kedvelt jó szabású egyenes Reform és csipő-fűző a hasat minden nyomás nélkül fűzi és a testnek remek formát kölcsönöz, a gyomrot szabadon hagyja. Kizárólag egyedül csak

Izsák Lidiánál

rendelhető meg. — Becses pártfogását továbbra is kérve, teljes tisztelettel

Izsák Lidia

A Sziglieti-színház művésznőinek egyedüli fűzőszállítója.
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 1.

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET

Kossuth Lajos-utca 4. szám

1912 január 1-én megnyitotta

17-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulathoz való belépésre. A belépés tetszésszerű száma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetség pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszon-eredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetség célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelnek, keresetnek és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a) a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezővényre. A szövetségbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beiratasi díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetéti könyvecskéjét.

Az új évtársulathoz belépők részére kölcsönök már most folyósíthatnak. *A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkéretnek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1911. december hó.

A Polgári takarékszövetkezet igazgatósága.

Hogy van a PALI bácsi?...

stb. kuplékat, népdalokat, katonai és cigányzenét élet-hűen játsza az eredeti „**A P R I A**” beszélő gép, mely 5 legújabb duplalemezzel csak 40 korona. »Wagner Hangszerkirály«-nál, Budapest, József-körút 15. szám. — Gyorsjavító műhely. — Használt lemezeket becsereél. Nagy fényképes árjegyzék ingyen.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvásárlási, eladási és erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZÁM.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Hirdetmény.

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR-nak 1912. évi január hó 28-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvénytőkéjét 3.600.000 koronáról 2000 drb 600 korona névértékű új részvény kibocsájtása által

4.800.000 koronára

felemeli, mely új kibocsájtású részvények az 1912. évi osztalékban már szintén részesednek. Ezen újonnan kibocsájtandó részvényeket ezennel felajánljuk régi részvénybirtokosainknak és pedig a következő feltételek mellett:

I. Három régi részvényre egy új részvény vehető át.

II. A kibocsájtási árfolyam 800 koronában állapítatik meg, amelyből 600 korona a részvénytőkére, 200 korona felpénzből a kibocsájtási költségek levonása után fenmaradó összeg a tartalékalapok javára foglaltatni.

III. Az új kibocsájtású részvények a közgyűlés határozata szerint az 1912. évi osztalékban részesedvén a megállapított kibocsájtási ár után 1912. évi január hó 1-től 6% kamat a befizetés napjáig szintén megterítendő az új részvények után.

IV. Az elővételi jog 1912. január 29-től február hó 29-ig bezárólag gyakorolható és pedig Nagyváradon az intézet pénztáránál, 1912. február 29-én (tul) az átvételi jog megszűnik.

Aki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket, szelvényivek nélkül az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatni és egyidejűleg az első részletfizetést készpénzben teljesíteni, ami, valamint a későbbi befizetések ideiglenesen nyugtáztatnak. A régi részvények lebélyegzése után azonnal visszaadtnak.

V. A befizetések következőképpen teljesítendőek:

300 korona fizetendő a részvény lebélyegzése alkalmával
250 » » 1912. március 31-ig
250 » » 1912. április 30-ig
és minden részletfizetésnél az 1912. január 1-től esedékes 6% kamat.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet, vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Részletfizetések késedelmessége, vagy elmulasztása az alapszabályok 3. §-ának alkalmazását vonja maga után.

A Biharmegyei Takarékpénztár Igazgatósága.

3. §. Azon részvényes, aki valamely befizetést a kitűzött határidőn túl teljesít, a késedelem idejére 6 százalékos késedelmi kamatot köteles fizetni. Ha azonban a befizetések a kitűzött határidő lejártá után 60 nap alatt sem történnének meg, az igazgatóság a kiadott elismervényeket semmivé nyilvánítja, a késedelmes részvényesek pedig az eddig teljesített befizetéseiket elvesztik. Az ekként megsemmisített ideiglenes elismervények helyett az igazgatóság új részvények kibocsájtását rendelheti el és ez esetben az ezzel érvénytelenített befizetések — hozzászámítva a névértéken felül elért többletet — a társaság tartalékalapját illetik.

Értesítés.

Van szerencsém az igen tisztelt megrendelőim és a nagybecsű közönség szives tudomására hozni, hogy a KOVÁCS és LUX cégből kiléptem s üzletemet ideiglenesen **Füzes-utca 14. szám** alá helyeztem át. Készítek modern butorokat, portálékat, kávéház és üzletberendezéseket, épület-munkákat. Május 1-től villanyerőre berendezve, külön butor osztály. A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

Kovács Zsigmond, műasztalos.

Lakás: Körös-utca 9.
Telefon szám 10 87.
Műhely: Füzes-u. 14.

Toronyóra

alapos javítását, tisztítását bárhol vidéken, jutányos ár mellett elvállalja

NAGY SÁNDOR

Bihar-Böszörményi lakos, toronyórák, felszólításokra azonnal megjelenik. Becses pártfogást kér

Nagy Sándor

Bihar-Böszörményi lakos, Katona Gergely házábanál.

u. p. Mezőkeresztes.

Bükkfa parkett

fedélcserep, mész, cement, gipsz, fedéllemez, elszigetelőlemez, nád,

Budweissi kályhák

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság.

Hirdetmény.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság 1912. január 24-én tartott közgyűlése elhatározta, hogy a társaság részvénytőkéjét 7500 drb új 200 koronás n. é. részvényt kibocsájtása által két millió ötszáz ezer koronáról

négy millió koronára emeli fel.

Ezen új 7500 drb részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal birnak a következő feltételek mellett:

1. Az új kibocsájtású részvények 250 kor. vételárban bocsájtatnak ki, melyből 200 korona az alaptőkéhez, 50 korona a rendes tartalék-alaphoz csatoltatik.

2. Minden 5 régi részvény birtokosának 3 új részvény átvételére van joga. Tartozik azonban a 250 korona vételáron felül darabonként 3 koronát bélyeg- és kiállítás-díj címén megfizetni.

3. Az elővételi jog gyakorlásának záró határideje 1912. február 20. Az ezen határidőben elővételi jogot gyakorolt régi részvénybirtokosok tartoznak:

1912. február 20. ig darabonként	53 koronát
1912. március 15. ig	100 »
1912. április 10. ig	100 »

valamint 1912. január 1-től a fizetés napjáig járó 6 százalékos kamatot az intézet pénztáránál készpénzben befizetni.

Az új részvények 1912. január 1-től kezdve az üzlet haszonban részesülnek.

Felkérjük ennél fogva mindazon t. részvényeseket, kik a kibocsájtandó új részvényekre az elővételi jogot gyakorolni óhajtják, hogy részvényeiket a fent kitűzött záró határidőig, vagyis 1912. február 20. ig az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatassák és a fizetendő összeg első részletét teljesítsék, mivel ezen határidő letele után az elővételi jog nem gyakorolható.

Nagyvárad, 1912. január 24.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Igazgatósága.

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak
:
:
felvétetik
:
:
Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Urak, gazdák, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Sarkadi és Szánthó TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. — Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS.
VILLANYERŐ BERENDEZÉS.

SAJÁT HÁZ. ÁRJEGYZÉK KIVÁNATRA.

Értesitem

a n. érd. közönséget, hogy a mai naptól kezdve minden nap friss lóhúsból készült virstli, szalvaládé, páriser, szalámi és mindennemű füstölt húskészítmények lesznek kaphatók a Szent László téri hussátor mellett. Tisztelettel

STOLCZ HENRIK.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Rézműves és rézöntő műhely

Nagyvárad, Kolozsvári-utca 50.

Legújabb divat szerint vállalok szeszgyári berendezéseket, szilva pálinka főző üstöket és minden e u. m. szakmába vágó rézöntő munkákat, úgy nyers öntéseket, mint kész munkákat, stb. jutányos áron. Költségvetés díjtalan. Levelekre azonnal válasz.

harangokat Mosó üstökben nagy raktár.

Telefon 682. Telefon 682.

Szíves megbízást kér

Szalavetz Mór

rézműves és rézöntő.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

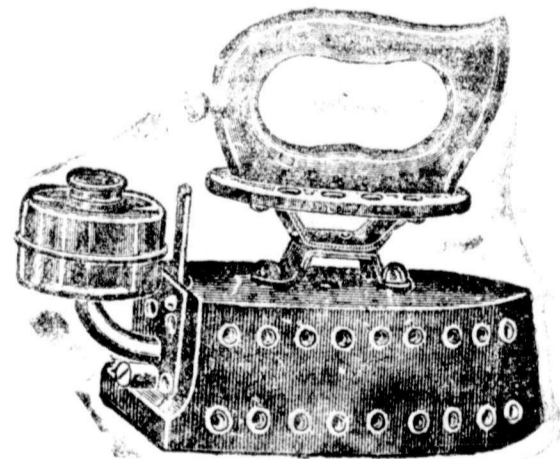
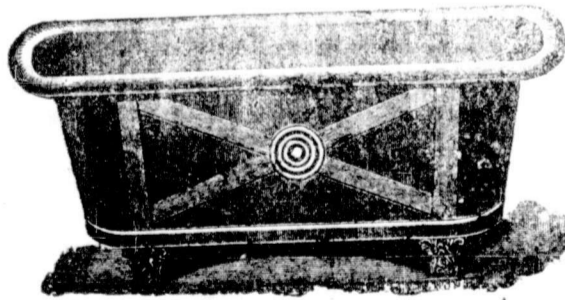
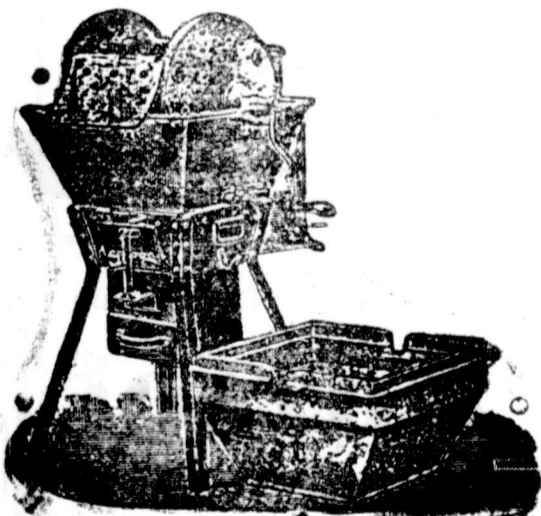
ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 loerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Fürdőkádakból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek,
modern konyha berendezések kizárólag

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

